

Justiits- ja digiministri määruse „Riigi Digikeskuse põhimäärus“ eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Kavandatud määrusega kujundatakse olemasolev Registrate ja Infosüsteemide Keskus ümber Riigi Digikeskuseks ning ajakohastatakse asutuse nimi, tegevusvaldkond, ülesanded, juhtimiskorraldus, aruandlus ja finantseerimise alused. Tegemist on olemasoleva riigiasutuse rolli ja ülesannete laiendamise ning põhimääruse uue tervikteksti kehtestamisega.

Muudatus on osa riigi IKT reformist, sealhulgas üleriigilise IKT juhtimispõhimõtete rakendamisest, ning toetab reformi eesmärke: vähendada riigi IT-korralduse killustatust, koondada IKT arendus- ja haldussuutlikkus suurematesse arenduskeskustesse, tugevdada riigiülest arhitektuurilist juhtimist ning parandada avalike teenuste kvaliteeti, töökindlust, infoturvet ja kulutõhusust.

Riigi Digikeskus hakkab teenindama mitut valitsemisala arenduskeskusena: koondatakse eelkõige Registrate ja Infosüsteemide Keskuse, Keskkonnaministeeriumi Infotehnoloogiakeskuse, Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi Infotehnoloogia Keskuse, Haridus- ja Teadusministeeriumi IT-osakonna ja Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ameti infotehnoloogia teenused. Koondumisel säilitatakse valitsemisalade vastutus teenuste sisu, prioriteetide, äritellimuse ja eelarveliste valikute eest.

Keskus arendab, haldab ja pakub IKT-teenuseid. See tähendab, et ta korraldab IKT-teenuste hankimist, tarnimist, arendamist, käitamist ja hooldust ning osutab neid teenuseid ise, tagab infosüsteemide töökindluse, nõuetekohase kasutatavuse, arengusuutlikkuse, kasutajatoe ning täidab hallatavate andmekogude puhul volitatud töötleja rolli. Lisaks jääb keskuse ülesannete hulka koostöö tehnoloogiakonsultatsiooni- ja arendusettevõtete, digitooteettevõtete, idusektori ja teadusasutustega, talitluspidevuse rakendamine, infoturbepoliitika elluviimine ning teiste asutuste nõustamine.

Määrusega tunnistatakse kehtetuks justiitsministri 18. aprilli 2007. a määrus nr 20 „Registrate ja Infosüsteemide Keskuse põhimäärus“.

Määrus jõustub 1. jaanuaril 2027. aastal.

1.2. Eelnõu ettevalmistaja

Määruse eelnõu ja seletuskirja on koostanud Justiits- ja Digiministeeriumi (edaspidi *JDM*) digiriigi osakonna teenuste talituse nõunik Pille-Riin Vool (pille-riin.vool@justdigi.ee) ja sama osakonna teenuste talituse juhtaja Maris Leivategija (maris.leivategija@justdigi.ee).

Valdkonna eest vastutab digiriigi asekancler Lauri Luht.

Eelnõu ja seletuskirja keeleteoimetuse on teinud õigusloome korralduse talituse toimetaja Aili Sandre (aili.sandre@justdigi.ee).

1.3. Märkused

Eelnõu ei ole seotud muu menetluses oleva eelnõuga ega Euroopa Liidu õiguse rakendamisega.

Eelnõu on seotud Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammi IKT-valdkonna reformi tegevustega¹, mille eesmärk on esitada ettepanekud teenuste ja IT-majade või nende funktsioonide konsolideerimiseks ning anda juhised ja suunad üleriigiliste IKT juhtimispõhimõtete rakendamiseks.

Registrate ja Infosüsteemide Keskuse (edaspidi ka *R/K*) ümberkujundamisel Riigi Digikeskuseks (edaspidi ka *keskus*) järgitakse vajalikus ulatuses Vabariigi Valitsuse 08.10.1996. a määrust nr 244

¹ Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammi punkt 248. Link: [Vabariigi Valitsuse tegevusprogramm | Eesti Vabariigi Valitsus](#).

„Valitsusasutuste hallatavate riigiasutuste moodustamise ja ümberkorraldamise ning nende tegevuse lõpetamise korra kinnitamine“. Protsess on hetkel käimas.

Eelnõu ettevalmistamisel on lähtutud Vabariigi Valitsuse 11. juuni 2026. aasta suunistest² esitada plaan RIKi, Keskkonnaministeeriumi Infotehnoloogiakeskuse (edaspidi *KEMIT*) ning Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi Infotehnoloogia Keskuse (edaspidi *REMITK*) ühendamiseks Riigi Digikeskusesse ning Vabariigi Valitsuse 16. juuli 2026. aasta otsusest kiita heaks üleriigilised IKT juhtimispõhimõtted. Sellega anti JDM-ile ülesanne korraldada Riigi Digikeskuse käivitamine (Registrite ja Infosüsteemide Keskuse ümbernimetamise kaudu). Samas anti ka ülesandeks valdkondade eest vastutavatele ministritele korraldada praeguste RIKi, REMITKi ning KEMITi ühendamine Riigi Digikeskusesse.

Eelnõu sisulisel ettevalmistamisel on kasutatud riigi IT-majade konsolideerimise analüüsi³, Vabariigi Valitsuse kabinetinõupidamisele esitatud IKT reformi memorandumeid⁴ ning üleriigilisi IKT juhtimispõhimõtteid käsitlevaid materjale⁵.

2. Määruse eesmärk

Kavandatud määruse eesmärk on kujundada ümber RIK Riigi Digikeskuseks, mis hakkab tulevikus riigi IKT arendus- ja halduskeskusena teenindama mitut valitsemisala. Põhimääruses sätestatakse keskuse tegevusvaldkond, ülesanded ja juhtimiskorraldus selliselt, et need vastaksid riigi IKT reformi eesmärkidele ja üleriigilistele IKT juhtimispõhimõtetele.

Riigi IT-majade konsolideerimise analüüsi kohaselt on Eesti riigi IKT-korraldus kujunenud valdavalt üleriigiliselt hajusaks. Valdkondlikud IT-majad ja suuremad IT-üksused osutavad arendus- ja haldusteenuseid oma valitsemisala vajadustest lähtudes, kuid samal ajal arendatakse paralleelselt sarnaseid funktsioone, tugivõimet ja tehnoloogilisi lahendusi. Selline korraldus on tugevdanud valdkondlikku kompetentsi, kuid samas toonud kaasa dubleerimist ja raskendanud ühtset arhitektuurilist juhtimist.

Muudatuse tulemusena jäävad valdkondlikud prioriteedid ja äritellimus ministeeriumide ja asutuste vastutada, kuid tehniline teostus, arendus- ja haldussuutlikkus ning kokkulepitud teenuste osutamine koondatakse suurematesse arenduskeskustesse. Seega täidab Riigi Digikeskus selles mudelis mitut valitsemisala teenindava arenduskeskuse rolli.

Riigi Digikeskusel peab olema selge õiguslik mandaat korraldada ja osutada IKT-teenuseid, hallata ja arendada infosüsteeme, toetada kasutajate vajadusi, tagada teenuste töökindlus ja infoturve ning teha koostööd avaliku ja erasektori partneritega. Samuti loob selline lähenemine aluse keskuse paindlikule juhtimisele ja struktuuri kujundamisele, mis on vajalik organisatsioonilise ülemineku ja mitme valitsemisala teenindamise korraldamiseks.

Kokkuvõttes on eelnõu eesmärgid järgmised:

- vähendada riigi IKT-korralduse killustatust ja dubleerimist;
- koondada arendus-, haldus-, projektijuhtimise ja tehnoloogiline kompetents suuremasse organisatsiooni;
- tugevdada äritelli rolli ning eristada selgelt äritelli ja tehnilise teostaja rolli;
- parandada infosüsteemide töökindlust, turvalisust, kasutatavust ja jätkusuutlikkust;
- luua eeldused avalike digiteenuste ühtlasemaks kvaliteediks ja paremaks kasutajakogemuseks;
- suurendada kulude läbipaistvust ja võimaldada ressursside tõhusamat kasutamist;

² Vabariigi Valitsuse memorandum: <https://eelnoud.valitsus.ee/main/mount/docList/34f584fc-77fa-4dca-ac79-5412c0dd0870>.

³ Ernst & Youngi vahearuanne „Riigi IT-majade konsolideerimise analüüs ja tegevuskava“. Link: https://www.justdigi.ee/sites/default/files/documents/2026-07/EY_IT-majade_konsolideerimine_vahearuanne_01062026%5B1%5D.pdf.

⁴ Memorandum 11.06.2026 valitsuskabineti nõupidamisele (link: <https://eelnoud.valitsus.ee/main/mount/docList/34f584fc-77fa-4dca-ac79-5412c0dd0870>) ja memorandum 16.07.2026 valitsuskabineti nõupidamisele (link: <https://eelnoud.valitsus.ee/main/mount/docList/72b8fdc0-f9fc-4109-9ff9-4a6ec2b684c6>).

⁵ 16.07.2026 Vabariigi Valitsuse memorandum lisa 1 (link: <https://eelnoud.valitsus.ee/main/mount/docList/72b8fdc0-f9fc-4109-9ff9-4a6ec2b684c6>).

- luua organisatsiooniline raamistik riigiülese GovTech sektori koostöö, innovatsiooni ja erasektori kaasamise tugevdamiseks.

3. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

RIKi ümberkorraldamisel Riigi Digikeskuseks tuleb muuta mitmes õigusaktis viited RIKile. Sellised õigusaktid on järgmised:

Seadused	Abieluvararegistri seadus (RT I, 14.03.2025, 13)
	Karistusregistri seadus (RT I, 18.03.2026, 30)
	Kinnistusraamatuseadus (RT I, 28.11.2024, 5)
	Laeva lipuõiguse ja laevaregistrite seadus (RT I, 17.04.2025, 31)
	Rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seadus (RT I, 11.07.2026, 93)
Vabariigi Valitsuse määrused	VV 23.09.2016. a määrus nr 103 „Asutustes täiendavate riigikaitsealise töökohustusega ameti- ja töökohtade määramise tingimused, riigikaitsealise töökohustusega ameti- ja töökohtade loetelu ning nende üle arvestuse pidamise kord“ (RT I, 29.12.2024, 8) Viitab küll RIKile, aga ei vaja muutmist, sest 01.10.2026 muutub määrus kehtetuks.
	VV 03.07.2008. a määrus nr 111 „E-toimiku süsteemi asutamine ja e-toimiku süsteemi pidamise põhimäärus“ (RT I, 29.07.2026, 7)
	VV 24.04.2014. a määrus nr 60 „Huvide deklaratsioonide registri põhimäärus“ (RT I, 13.05.2026, 8)
	VV 19.02.2015. a määrus nr 17 „Jälitustoimingute infosüsteemi asutamine ja infosüsteemi pidamise põhimäärus“ (RT I, 21.03.2025, 22)
	VV 01.03.2018. a määrus nr 19 „Kinnipeetavate, vahistatute, arestialuste ja kriminaalhooldusaluste andmekogu põhimäärus“ (RT I, 21.03.2025, 29)
	VV määrus 07.12.1999. a nr 371 „Riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutuste riikliku registri asutamine“ (RT I, 21.03.2025, 23)
	VV 28.09.2023. a määrus nr 87 „Riikliku süüteomenetluse biomeetriaregistri põhimäärus“ (RT I, 21.03.2025, 26)
	VV 29.10.2024. a määrus nr 69 „Taustakontrolli teenuse nõuded“ (RT I, 29.10.2024, 5)
	Justiitsministri 30.03.2015. a määrus nr 13 „Ametlike Teadaannete põhimäärus“ (RT I, 21.03.2025, 7)
	Justiitsministri 15.07.2009. a määrus nr 29 „Kinnipeetavate rahaliste vahendite arvestussüsteemi asutamine ja selle pidamise põhimäärus“ (RT I, 14.08.2026, 5)
Ministri määrused	Justiitsministri 22.01.2001. a määrus nr 8 „Kinnistusraamatu andmetöötluskeskus“ (RT I, 06.12.2024, 9)
	Justiitsministri 15.05.2024. a määrus nr 15 „Kohtuekspertiisi infosüsteemi põhimäärus“ (RT I, 21.03.2025, 15)
	Justiitsministri 30.06.2010. a määrus nr 24 „Kohtu kinnistusosakonna kodukord“ (RT I, 06.12.2024, 10)
	Justiitsministri 28.12.2005. a määrus nr 59 „Kohtule dokumentide esitamise kord“ (RT I, 17.06.2025, 4)
	Justiitsministri 19.12.2012. a määrus nr 60 „Kohtute registriosakonna kodukord“ (RT I, 02.06.2026, 8)
	Justiitsministri 15.02.2006 määrus nr 5 „Kohtute infosüsteemi põhimäärus“ (RT I, 21.03.2025, 8)
	Kultuuriministri 24.04.2019. a määrus nr 17 „Kultuurimälestiste registri põhimäärus“ (RT I, 04.02.2020, 7)

	Justiitsministri 06.07.2022. a määrus nr 18 „Kättetoimetamisportaali teenuse nõuded“ (RT I, 28.03.2025, 15)
	Kultuuriministri 30.12.2014. a määrus nr 13 „Loomeliitude andmekogu asutamine ja põhimäärus“ (RT I, 09.04.2019, 2)
	Rahandusministri 13.12.2017. a määrus nr 99 „Majandusaasta aruande taksonoomia ja selle alusel koostatavate raamatupidamise aastaaruande vormide kehtestamine“ (RT I, 05.09.2025, 11)
	Justiitsministri 05.08.2015. a määrus nr 26 „Maksekäsu kiirmenetluse infosüsteemi asutamine ja infosüsteemi pidamise põhimäärus“ (RT I, 28.10.2025, 4)
	Kultuuriministri 13.07.2023. a määrus nr 9 „Muuseumide andmekogu põhimäärus“ (RT I, 18.07.2023, 2)
	Justiitsministri 03.12.2013. a määrus nr 38 „Pärimisregistri pidamise, pärimisregistrisse kannete tegemise ja pärimisregistrist teabe väljastamise kord“ (RT I, 21.03.2025, 13)
	Justiitsministri 20.06.2021. a määrus nr 13 „Riigi õigusabi infosüsteemi põhimäärus“ (RT I, 21.03.2025, 10)
	Justiitsministri 04.01.2023. a määrus nr 2 „Tasu elektroonilise registri andmete väljastamise eest ja tasuta andmeid saama õigustatud isikud“ (RT I, 19.01.2023, 1)
	Rahandusministri 06.04.2023. a määrus nr 22 „Tegelike kasusaajate andmekogu asutamine ja põhimäärus“ (RT I, 11.04.2023, 6)
	Justiitsministri 31.12.2009. a määrus nr 51 „Tunnistuste (apostille'de) registri põhimäärus“ (RT I, 28.11.2017, 47)
	Justiits- ja digiministri 08.07.2025. a määrus nr 9 „Täitmisregistri põhimäärus“ (RT I, 20.02.2026, 32)
	Justiitsministri 18.09.2025. a määrus nr 7 „Äriregistri elektroonilise keskandmebaasi pidamine ning e-äriregistri andmete kasutamine“ (RT I, 18.09.2025, 8)

Tabel 1. Muutmist vajavad õigusaktid.

Eelnõu koosneb kuuest peatükist ja 16 paragrahvist.

Eelnõu 1. peatükis on üldsätted.

Eelnõu § 1 sätestab Riigi Digikeskuse kui Justiits- ja Digiministeeriumi hallatava riigiasutuse. Keskuse ingliskeelne nimetus on „GovTech Estonia“. Uus nimi – Riigi Digikeskus – kajastab paremini asutuse rolli riigi digiteenuste arendamise, tehnilise teostuse ja eri valitsemisalade IKT-teenuste koondamise keskse organisatsioonina, kui seda tegi eelmine nimi. Nime muutmine ei tähenda uue asutuse loomist, vaid RIKi alusel tegutseva asutuse ülesannete ja tegevusulatusse täiendamist ning ajakohastamist.

Ingliskeelne nimi „GovTech Estonia“ annab Riigi Digikeskuse rollist rahvusvaheliselt selge ja arusaadava kirjelduse. Nimetus seob keskuse Eestiga ning viitab rahvusvaheliselt kasutatavale GovTech kontseptsioonile, mis hõlmab avaliku sektori digiarengut, ühiseid tehnoloogilisi võimekusi ja innovatsioonil põhinevate digilahenduste arendamist. Mõiste „GovTech“ on rahvusvahelises kasutuses täpsem ja paremini tuntud kui üldisem väljend *government technology* ning aitab vältida võimalikke väärtõlgendusi organisatsiooni rolli ja tegevusvaldkonna osas.

Oma ülesannete täitmisel esindab keskus riiki.

Eelnõu § 2 kohaselt asub keskus Tallinnas.

Eelnõu §-s 3 sätestatakse keskuse aruandekohustus. Sätte üldisem eesmärk on tagada ka ministeeriumi poliitikakujundamise ja strateegilise juhtimise roll ning keskuse tegevuse seos digiriigi tervikjuhtimisega.

Riigi Digikeskus nagu oli ka RIK, on ministeeriumi hallatav riigiasutus, kuid ministeeriumi ja keskuse igapäevases juhtimissuhtes tuleb eristada ministri poliitilist ja järelevalvelist rolli ning ministeeriumi administratiivset koordineerimist. Seetõttu on Riigi Digikeskus aruandekohustuslik justiits- ja digiministri ees, kes teeb keskuse üle teenistuslikku järelevalvet õigusaktides sätestatud korras, kuid keskuse tegevust koordineerib JDMi kantsler.

Kantsleri roll on tagada, et keskuse tegevus oleks seotud ministeeriumi eesmärkide, tööplani ja eelarveprotsessiga, pooltevaheline koostöö toimiks, ning vajaduse korral koordineerida küsimusi, mis puudutavad mitut ministeeriumi struktuuriüksust. See ei tähenda, et kantsler juhiks keskust operatiivselt või oleks keskuse direktori asemel asutuse juht. Keskust juhib direktor, kes vastutab põhimäärusest tulenevate ülesannete, eelarvevahendite, vara, personali ja töökorralduse eest. Samuti ei ole koordineerimine sama mis teenistuslik järelevalve. Põhimäärus jätab teenistusliku järelevalve ministrile. Kantsleri koordineerimisroll on seega pigem administratiivne ja ministeeriumisisest koostööd korraldav, mitte iseseisev järelevalvepädevus. Selline ülesanne on pandud kantslerile, kuna temal on horisontaalne vastutus kogu ministeeriumi töökorralduse eest. Riigi Digikeskuse tegevus ei ole ainult ühe kitsalt piiritletud poliitikavaldkonna rakendamine, vaid puudutab muu hulgas eelarvet, personali, infoturvet, andmekaitset, riigivara, eri osakondade infosüsteeme ja IKT-korraldust. Seetõttu on senises mudelis peetud sobivaks anda üldine koordineerimisroll kantslerile, samal ajal kui sisuline valdkondlik koostöö toimub osakondade põhimääruste alusel ministeeriumi struktuuriüksuste kaudu. Keskus teeb koostööd ministeeriumi osakondadega, mis on pädevad konkreetseid küsimusi lahendama oma põhimääruse järgi. Näiteks äriregistri puhul saab vajalikku sisendit anda tsiviilõiguse talitus ja kantsleri IT nõunik. IKT-teenuste ja andmekorralduse laiema juhtimise vaatest saab sisendit anda digiriigi osakond.

Eelnõu §-s 4 sätestatakse keskuse revideerimise kord. Keskust revideerib ministeeriumi siseauditiosakond, Riigikontroll ja teised selleks volitatud asutused. Säte vastab riigiasutuse tegevuse kontrollimise ja auditeerimise tavapärasele korraldusele.

Eelnõu § 5 reguleerib keskuse finantseerimist ja eelarvet. Keskusel on oma eelarve. Keskuse eelarve kinnitab, seda muudab ja selle täitmist kontrollib minister või tema volitatud isik.

Eelnõu § 6 näeb ette, et keskusel on oma nimega dokumendiplangid, pitsat ja sümbolika. Säte on vajalik asutuse välise identiteedi ja asjaajamise korraldamiseks.

Pitsat peab olema 35-millimeetrise läbimõõduga. Pitsati keskel on riigivapi kujutis ja sõõri ülemist äärt mööda on keskuse ametlik nimi.

Eelnõu 2. peatükis on keskuse tegevusvaldkonda ja põhiülesandeid reguleerivad sätted.

Eelnõu § 7 määrab Riigi Digikeskuse tegevusvaldkonnaks info- ja kommunikatsioonitehnoloogia teenuste arendamise, haldamise ja pakkumise. Keskus osutab IKT-teenuseid JDMile, tema valitsemisala asutustele ning teistele ministeeriumidele ning nende valitsemisala asutustele. Asutustega, kellele Riigi Digikeskus teenuseid osutab, lepatakse kokku IKT-teenuste ulatus ja tingimused pooltevahelises koostöökokkuleppes. Keskus osutab IKT-teenuseid võrdsuse põhimõtte alusel, mis tähendab, et ühte valitsemisala ei eelistata teisele teenuste pakkimisel. Keskus lähtub valitsuskomisjoni ehk Riigi Digikeskuse Nõukogu ettepanekutest ja otsustest.

See säte väljendab selgelt, et Riigi Digikeskus ei ole üksnes ühe valitsemisala IT-asutus, vaid mitut valitsemisala teenindav arenduskeskus. Samal ajal ei võta keskus üle valitsemisalade sisupoliitilist vastutust. Ministeeriumid ja asutused määravad jätkuvalt teenuste sisu, arendusvajaduse ja prioriteetid ning Riigi Digikeskus korraldab kokkulepitud ulatuses arenduste tehnilise elluviimise, infosüsteemide halduse ja seotud teenuste osutamise.

IKT reformi tervikmudelis toetab Riigi Digikeskuse strateegilist suunamist Vabariigi Valitsuse seaduse⁶ § 21 alusel moodustatav Riigi Digikeskuse Nõukogu. Nõukogu moodustamine ei kuulu kõnesoleva põhimääruse reguleerimisalasse, kuid põhimääruse tegevusvaldkonna ja ülesannete sõnastamisel on arvestatud, et mitut valitsemisala teenindava keskuse juhtimiseks on vajalik valitsemisalade esindatuse ja ühise prioriseerimise mehhanism. Selline nõukogu moodustatakse Vabariigi Valitsuse korraldusega, asjakohane ettepanek saadeti kooskõlastamisele eraldi. Sellest korraldusest leiab nõukogu ülesanded, liikmed, sealhulgas esimehe, ja komisjoni teenindava valitsusasutuse.

⁶ Vabariigi Valitsuse seadus - RT I, 07.05.2025, 9.

Eelnõu §-s 8 sätestatakse Riigi Digikeskuse põhiülesanded. Keskuse ülesanded on järgmised: IKT-teenuste hankimine, tarnimine, arendamine, käitamine ja hooldus; riigi infosüsteemi andmevahetuskihi kaudu andmeteenuse osutamiseks, kasutamiseks ja vahendamiseks lepingute sõlmimine; JDMi hallatavate andmekogude puhul volitatud töötleja ülesannete täitmine; IKT-teenuste infosüsteemide käideldavuse, autentsuse, terviklikkuse, konfidentsiaalsuse, nõuetekohase kasutatavuse ja arengusuutlikkuse tagamine ning järelevalve; avalike andmetöötlusteenuste ja klienditeenindusfunktsioonide osutamine; infotehnoloogiaalase väljaõppe korraldamine spetsiaaltarkvara kasutamiseks; kasutajatoe pakkumine; infotehnoloogia abil tööprotsesside tõhustamise ettepanekute tegemine; koostöö ettevõtete, idusektori ja teadusasutustega; uuringute ja analüüsid korraldamine; riigivara valitsemine; talitluspidevuspoliitika rakendamine; teiste asutuste nõustamine ning infoturbepoliitika elluviimine. Samuti täidab keskus muid õigusaktidest tulenevaid ülesandeid.

Ülesannete loetelu on kujundatud selliselt, et see hõlmaks nii seniseid RIKi ülesandeid kui ka Riigi Digikeskuse laiemat rolli riigi IKT reformi elluviimisel. Oluline on ülesannete sõnastamine mitme valitsemisala teenindamise kontekstis ning keskuse rolli rõhutamine tehnilise teenusepakkuja, volitatud töötleja, arenduspartneri ja GovTechi kompetentsikeskusena.

Eelnõu 3. peatükk käsitleb keskuse struktuuri.

Eelnõu § 9 sätestab Riigi Digikeskuse struktuuri, mis koosneb kahest osakonnast: teenuste arenduse ja halduse osakonnast ning tugiteenuste osakonnast. Osakondade kaupa põhiülesanded on esitatud eelnõus §-s 10. Nende osakondade alla võivad kuuluda talitused, mille täpsed ülesanded sätestatakse keskuse direktori kinnitatud struktuuriüksuse põhimäärusega. Talituse ülesanded ei saa väljuda eelnõu §-s 10 sätestatust. Keskuse struktuuri võivad kuuluda ka väljaspool osakondi asuvad töötajate töökohad, kes alluvad otse keskuse direktorile. Osakonnas võivad olla töötajad, kes ei kuulu ühegi talituse koosseisu.

Selline kord võimaldab paindlikult arvestada keskusega liituvate asutuste, teenuste ja valitsemisalade vajadusi. Paindlikkus on oluline, sest keskus kujuneb etapiviisi ning liitumiste käigus tuleb ühildada eri IT-majade töökorraldus, teenusportfell, rollid ja kompetents.

Eelnõu § 10 reguleerib Riigi Digikeskuse osakondade põhiülesandeid. Ülesannete jaotamisel kahe osakonna vahel on lähtutud keskuse põhitegevuse ja seda toetavate organisatsioonide funktsioonide eristamisest.

Teenuste arenduse ja halduse osakonda on koondatud keskuse põhitegevusega vahetult seotud ülesanded. Riigi Digikeskuse põhiülesanne on arendada, hallata ja osutada IKT-teenuseid mitme valitsemisala asutustele. Seetõttu käsitletakse teenuste arendamist, kasutusaja jooksul haldamist, teenuste osutamist ning teenuste kvaliteedi juhtimist ühe tervikliku tegevusvaldkonnana. Selline ülesannete koondamine võimaldab siduda teenuse kavandamise, arendamise, kasutuselevõtu, käitamise, muutmise ja lõpetamise üheks juhitavaks tervikuks ning määrata selgelt vastutus teenuse toimimise ja kvaliteedi eest kogu selle kasutusaja jooksul.

Selle osakonna põhiülesanded

- Teenuste eesmärgipärane ja tõhus arendamine.

Nõue arendada teenuseid eesmärgipäraselt tähendab, et arendustegevus peab lähtuma teenindatavate asutuste ülesannetest, kokkulepitud vajadustest ja prioriteetidest, mitte üksnes tehnoloogilistest võimalustest. Tõhususe nõue suunab kasutama arendamiseks ette nähtud raha, tööjõudu ja tehnoloogilisi vahendeid otstarbekalt, vältima põhjendamatut dubleerimist ning võimaluse korral kasutama ühiseid ja korduvkasutatavaid lahendusi.

See vastab IKT reformi rollijaotusele, mille kohaselt määravad ministriumid ja teenindatavad asutused teenuste sisu, prioriteetidid, eelarvelised valikud ja arendusvajaduse, samal ajal korraldab Riigi Digikeskus kokkulepitud ulatuses nende tehnilise elluviimise.

- Teenuste haldamine kogu kasutusaja jooksul.

Kasutusaja jooksul haldamise nimetamine on vajalik, sest keskuse vastutus ei lõpe teenuse või infosüsteemi valmimisega. Teenust tuleb pärast kasutuselevõttu käitada, hooldada, ajakohastada, turvata ja kohandada muutuvatele vajadustele ning vajaduse korral selle osutamine nõuetekohaselt lõpetada või teenus asendada.

Selline käsitus aitab vältida olukorda, kus arendusprojekt on organisatsiooniliselt eraldatud teenuse hilisemast käitamisest ning puudub selge vastutus teenuse töökindluse, jätkusuutlikkuse ja tehnilise arengu eest. Keskus peab tagama muu hulgas infosüsteemide töökindluse, nõuetekohase kasutatavuse ja arengusuutlikkuse.

- IKT-teenuste osutamine koostöölepingute alusel.

Koostöölepingute sõlmimine on vajalik seetõttu, et keskus hakkab teenindama mitut valitsemisala, kuid teenindatavate asutuste vajadused, teenuste ulatus, vastutusjaotus ja rahastamismudel võivad erineda. Põhimäärus määrab keskuse üldise pädevuse, koostöölepingus täpsustatakse aga konkreetsele asutusele osutatavad teenused ja nende tingimused.

Selline lahendus võimaldab kohandada teenuse osutamist teenindatava asutuse vajadustele. Samuti toetab see äritelli ja tehnilise teostaja rollide eristamist: teenindatav asutus vastutab teenuse sisulise vajaduse ja prioriteetide eest, keskus aga kokkulepitud tehnilise teostuse ja IKT-teenuse osutamise eest.

Vabariigi Valitsus tegi 16. juuli 2026. aastal otsuse kiita heaks üleriigilised IKT juhtimispõhimõtted ja korraldada Registrate ja Infosüsteemide Keskuse, Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi Infotehnoloogia Keskuse ning Keskkonnaministeeriumi Infotehnoloogiakeskuse ühendamise (Riigi Digikeskusesse). Teenuste üleandmise, teenustasemet, eelarvejaotuse ja töökorralduse küsimused lepivad pooled eraldi kokku ning tehakse asjakohased õiguslikud muudatused, mida menetletakse eraldi.

- Teenuste kvaliteedieesmärkide ja nõuete kavandamine, seadmine, kontrollimine ja teenuse parendamine.

Teenuste kvaliteedieesmärkide kavandamise ülesanne on sätestatud selleks, et teenuse kvaliteeti juhitaks teadlikult ja ettevaatavalt. Keskus peab teenuse arendamisel ja osutamisel kindlaks määrama, millisele kvaliteeditasemele teenus peab vastama ning milliste nõuete täitmise kaudu see saavutatakse.

Kvaliteedieesmärgid võivad puudutada näiteks teenuse töökindlust, kasutatavust, turvalisust, toimivust, jätkusuutlikkust ja kokkulepitud teenustaset. Nende täpne sisu ei pea olema põhimääruses määratud, sest see sõltub konkreetsest teenusest ja teenindatava asutusega sõlmitud kokkuleppest. Põhimääruses on oluline anda keskusele üldine vastutus kvaliteedijuhtimise korraldamiseks.

Kvaliteedieesmärkide seadmine üksi ei taga teenuse kvaliteeti. Seetõttu sisaldab ülesanne ka eesmärkide täitmise kontrollimist ja teenuste pidevat parendamist. Kontrolli eesmärk on hinnata, kas teenus vastab kokkulepitud nõuetele ja täidab oma eesmärgi. Parendamise ülesanne võimaldab kontrolli, kasutajakogemuse, toimivusnäitajate, auditite, turvaintsidentide ja teenindatavate asutuste tagasiside põhjal teenust muuta.

Selline terviklik kvaliteedijuhtimise ahel seob omavahel eesmärkide seadmise, nõuete täitmise korraldamise, tulemuste hindamise ja parandusmeetmete rakendamise. See on eriti oluline mitut valitsemisala teenindava keskuse puhul, sest reformi eesmärk on muuta teenuste kvaliteet ühtlasemaks ning parandada nende töökindlust, turvalisust ja kasutajamugavust.

Tugiteenuste osakonda on koondatud organisatsiooniülesed juhtimis-, kontrolli- ja tugiülesanded, mis ei kujuta endast teenindatavatele asutustele osutatava IKT-teenuse vahetut arendamist või haldamist, kuid on keskuse põhitegevuse õiguspäraseks, turvaliseks, tõhusaks ja järjepidevaks toimimiseks vältimatud.

Ülesannete koondamine ühte valdkonda aitab vältida samalaadsete tugifunktsioonide dubleerimist teenuste arenduse ja halduse üksustes ning võimaldab kujundada kogu keskuses ühtsed juhtimis- ja töökorralduspõhimõtted. See on oluline liituvate IT-asutuste ja teenuste puhul, sest eelnõu eesmärk on ühildada eri asutuste töökorraldus, teenusportfell, rollid ja kompetentsid ning vähendada dubleerivaid tugitegevusi.

Osakonna põhiülesanded

- Tervikliku strateegia kavandamine ja keskuse arendamine.

Strateegia kavandamine kuulub tugiteenuste valdkonda, sest tegemist on kogu keskust, mitte üksikut IKT-teenust puudutava ülesandega. Selle ülesande kaudu seotakse keskuse tegevus riigi IKT reformi,

üleriigiliste IKT juhtimispõhimõtete, teenindatavate valitsemisalade vajaduste ning keskuse enda organisatsioonilise ja tehnoloogilise arenguga.

Keskuse arendamise korraldamine hõlmab organisatsiooni töökorralduse, juhtimismudeli, kompetentside ja ühiste protsesside kujundamist. See on vajalik selleks, et eri IT-majadest ja üksustest koonduv keskus ei jääks pärast formaalset liitmist sisuliselt killustatuks, vaid kujuneks ühtsete juhtimisprotsesside ja tööandjapraktikaga organisatsiooniks.

- Infoturbe koordineerimine ja andmeturbe korraldamine.

Infoturbe ja andmeturbe on organisatsiooniülesed ülesanded, sest turvanõuded peavad olema rakendatud järjepidevalt kõigis keskuse struktuuriüksustes ja teenustes. Keskne koordineerimine võimaldab kehtestada ühtsed põhimõtted, vältida erinevate teenuste vastuolulisi turvapraktikaid ning tagada, et turvalisust käsitletakse nii teenuste arendamisel kui ka nende käitamisel.

Mitut valitsemisala teenindava keskuse puhul suureneb vajadus ühtsete infoturbe-, riskijuhtimise ja talitluspidevuse põhimõtete järele. Seletuskirja järgi võimaldab konsolideerimine infoturbe kompetentsi paremini koondada ja tagada ühtlasemad standardid.

- Riskijuhtimise korraldamine.

Riskijuhtimine on eraldi nimetatud selleks, et keskuse tegevusega seotud strateegilisi, tegevuslikke, tehnoloogilisi, finantsilisi ja turvariske käsitletakse terviklikult. Riskijuhtimine toetab juhtimisotsuste tegemist, aitab seada kontrollimeetmeid ning vähendab teenuste katkemise, turvanõuete rikkumise, eelarveriskide ja organisatsiooniliste probleemide realiseerumise tõenäosust.

Riskijuhtimise paigutamine tugiteenuste valdkonda võimaldab hinnata riske keskuseüleselt, mitte üksnes konkreetse teenuse või arendusprojekti vaates. Teenusepõhised riskid tuleb seejuures juhtida koostöös teenuste arenduse ja halduse valdkonnaga.

- Personalitöö, töötajate arendamine ning töötervishoid ja tööohutus.

Personalitöö on tugiyülesanne, mis loob eeldused keskuse põhiülesannete täitmiseks vajaliku pädevuse olemasoluks. Ülesanne hõlmab töösuhete haldamist, töötajate arendamist ja koolitamist ning töötervishoiu ja tööohutuse korraldamist.

Selle keskne korraldamine on eriti oluline organisatsioonilise ülemineku ajal, kui liituvatest asutustest ja üksustest tulevate töötajate töökorraldus, rollid, alluvus ja senine praktika võivad erineda. Eelnõu materjalides on muudatuse edukuse eeldustena nimetatud ühtse tööandjapraktika, selgete rollide, kompetentsimudelite ja juhtimisprotsesside kujundamist.

- Finantsjuhtimine, varahaldus ja välisvahendite kasutamine.

Nende ülesannete koondamine tugiteenuste valdkonda tagab keskuse eelarve, vara, lepinguliste kohustuste ja välisrahastuse tervikliku juhtimise. Keskne finantsjuhtimine võimaldab siduda strateegilised eesmärgid, teenuste arendusvajaduse ja olemasolevad rahalised vahendid ning jälgida vahendite eesmärgipärast kasutamist.

See on Riigi Digikeskuse puhul oluline, sest keskuse eelarve kujuneb liituvate asutuste ja teenuste vahendite ühendamisel ning teenuste, personali, vara, lepingute ja kohustuste üleandmisel.

- Büroo- ja dokumendihaldus ning struktuuriüksuste toetamine.

Büroo- ja dokumendihalduse ülesanne tagab keskuse asjaajamise, dokumentide nõuetekohase menetlemise, säilitamise ja teabehalduse. Struktuuriüksuste toetamine võimaldab osutada keskseid haldus- ja töökorralduslikke teenuseid, et põhitegevusega tegelevad üksused saaksid keskenduda IKT-teenuste arendamisele, haldamisele ja osutamisele.

Ülesande üldine sõnastus võimaldab tugiteenuste tegelikku korraldust kujundada keskuse struktuuri ja vajaduste järgi, ilma et põhimääruses tuleks loetleda kõik üksikud sisemised tugitegevused.

- Õigus- ja hanketeenused ning andmekaitse.

Õigusteenus on vajalik keskuse tegevuse õiguspärasuse tagamiseks, lepingute ja õigusaktidega seotud küsimuste lahendamiseks ning keskuse ja teenindatavate asutuste vastustusjaotuse õiguslikuks

vormistamiseks. Hanketeenus toetab keskuse ülesannete täitmiseks vajalike kaupade ja teenuste soetamist ning IKT-arenduste ja muude lahenduste tellimist.

Andmekaitse nimetamine õigusteenuse osana on põhjendatud, sest keskus töötleb infosüsteemide arendamisel ja haldamisel ulatuslikult isikuandmeid ning täidab kokkulepitud juhtudel volitatud töötaja ülesandeid. See ei muuda teenindatava asutuse või õigusaktis määratud asutuse vastutava töötaja rolli. Keskus peab volitatud töötajana järgima vastutava töötaja juhiseid, andmekaitseõudeid ja infoturbe reegleid.

- Korruptsiooni ennetamine.

Korruptsiooni ennetamine on keskuseülene kontrolli- ja vastavusfunktsioon. Selle eraldi nimetamine on põhjendatud keskuse hangete, lepingute, vara, eelarvevahendite ja teenuse osutamise mahuga ning vajadusega tagada huvide konfliktide ennetamine ja tegevuse läbipaistvus.

Ülesanne kuulub tugiteenuste valdkonda, sest korruptsiooniennetuse abinõud peavad hõlmama kogu organisatsiooni ning olema seotud personali-, õigus-, hanke-, finants- ja sisekontrolliprotsessidega.

- Kommunikatsioon ja välissuhtlus.

Kommunikatsiooni keskne korraldamine aitab tagada, et keskuse eesmärged, teenuseid, muudatusi ja töökorralduslikke otsuseid selgitatakse järjepidevalt nii töötajatele, teenindatavatele asutustele kui ka teistele koostööpartneritele. Välissuhtlus toetab keskuse koostööd teiste riigiasutuste, ettevõtete, teadusasutuste ja rahvusvaheliste partneritega.

Kommunikatsiooni käsitlemine tugiülesandena on põhjendatud, sest see teenindab kogu organisatsiooni ega kuulu üksnes ühe IKT-teenuse arendamise või haldamise juurde. Muutuste juhtimine ja sisekommunikatsioon on seletuskirjas toodud välja ka Riigi Digikeskuse ümberkujundamise edukust mõjutavate teguritena.

4. peatükk käsitleb keskuse juhtimise sätteid.

Eelnõu § 11 sätestab keskuse juhtimiskorralduse. Keskust esindab ja selle tööd juhib direktor, kellega sõlmib töölepingu, seda muudab ja selle lõpetab justiits- ja digiminister. Sellekohase ettepaneku teeb ministrile kantsler. Direktori äraolekul täidab direktori ülesandeid asedirektor või direktori määratud isik. Direktorile alluvad vahetult asedirektorid ja tema otsealluvuses olevad töötajad (näiteks siseaudiitor). Asedirektoreid võib keskusel olla rohkem kui üks. Osakonda juhib asedirektor. Talitusi juhib direktori määratud asedirektor või töötaja. Säte tagab selge juhtimise põhimõtte ning loob aluse keskuse operatiivseks ja strateegiliseks juhtimiseks.

Eelnõu § 12 sätestab direktori ja asedirektori ülesanded.

Direktor planeerib ja juhib keskuse tegevust, vastutab ülesannete täitmise, eelarve, vara, töökorralduse, personalijuhtimise, siseauditi korraldamise, korruptsiooni ennetuse, koostöölepingute sõlmimise ning keskuse esindamise eest. Asedirektorid osalevad keskuse juhtimises ja vastutavad oma osakonna töö korraldamise eest.

Eelnõu võimaldab keskuse koosseisus rohkem kui ühte asedirektorit, mis on vajalik mitut valitsemisala teenindava asutuse juhtimisel. Iga valdkonda peab esindama keskuses asedirektor. Ühele asedirektorile võib määrata ka mitme valdkonna esindamise. Asedirektorite täpsemad ülesanded, õigused ja vastutus määratakse kindlasti tema juhitavas struktuuriüksuse põhimääruses, asedirektori töölepingus või vajaduse korral mõlemas dokumendis.

Eelnõu § 13 kohaselt sätestatakse keskuse töötajate ülesanded, õigused, kohustused ja vastutus tema sõlmitud töölepingus, ametijuhendis või mõlemas.

Eelnõu 5. peatükk sätestab keskuse ümberkorraldamise ja tegevuse lõpetamise.

Eelnõu § 14 sätestab, et keskuse ümberkorraldamise ja tegevuse lõpetamise otsustab justiits- ja digiminister. Säte vastab hallatava riigiasutuse korraldusele ning annab selge pädevuse keskuse edasiste organisatsiooniliste muudatuste otsustamiseks.

Eelnõu 6. peatükis on rakendussätted.

Eelnõu §-ga 15 tunnistatakse kehtetuks justiitsministri 18. aprilli 2007. a määrus nr 20 „Registrite ja Infosüsteemide Keskuse põhimäärus“. RIK kujundatakse ümber Riigi Digikeskuseks ja kehtestatakse uus põhimäärus.

Eelnõu § 16 sätestab määruse jõustumise 1. jaanuaril 2027. aastal. Jõustumise aeg on seotud keskuse käivitamise ja IKT reformi elluviimise ajakavaga. Täpsemad liitumiste, teenuste üleandmise, personali, eelarve ja töökorraldust puudutavad küsimused lahendatakse reformi rakendamise käigus ning vajaduse korral teenindus- ja koostöölepingutega.

Jõustumise aja määramisel on arvestatud vajalike muudatuste tegemiseks vajaminevat aega. Selle aja sees on arvestatud muuhulgas aega vajalike teenuste, eelarvete, personali, vara, lepingute ja teenuse osutamise lepingute üleandmiseks.

4. Eelnõu terminoloogia

Eelnõus ei kasutata uusi ega vöörkeelseid termineid.

5. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõul ei ole otsest seost Euroopa Liidu õigusega.

6. Määruse mõju

Määruse rakendamisega ei kaasne sotsiaalseid mõjusid, mõju loodus- ja elukeskkonnale, regionaalarengule ega kohaliku omavalitsuse korraldusele. Muudatused ei mõjuta ettevõtjate, vabaühenduste ja inimeste halduskoormust.

6.1. Mõju riigiasutuste töökorraldusele

Määrusega luuakse õiguslik alus RIKi ümberkujundamiseks Riigi Digikeskuseks ning mitme valitsemisala IKT arendus- ja haldussuutlikkuse koondamiseks ühte arenduskeskusesse. Kavandatu mõjutab eelkõige JDMi, Kliimaministeeriumi, Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi, Haridus- ja Teadusministeeriumi (edaspidi *HTM*) ja Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi (edaspidi *MKM*) ning nende hallatavaid asutusi (eelkõige Keskkonnaministeeriumi Infotehnoloogiakeskus (edaspidi *KEMIT*) ja Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi Infotehnoloogia Keskus (edaspidi *REMITK*)) ning teisi teenindatavaid asutusi, kellele Riigi Digikeskus IKT-teenuseid osutab.

Töökorralduslik mõju seisneb selles, et valitsemisalade äritellija roll eristatakse selgemalt tehnilisest teostusest. Valitsemisalad määravad jätkuvalt avalike teenuste sisu, prioriteetid, eelarvelised valikud ja arendusvajaduse. Riigi Digikeskus korraldab kokkulepitud ulatuses arenduse tehnilise elluviimise, infosüsteemide halduse, kasutajatoe, tehnilise kvaliteedi, töökindluse ja infoturbe. Selline rollijaotus vähendab olukordi, kus sama organisatsioon täidab korraga nii teenuse sisulise omaniku kui tehnilise teostaja ülesandeid.

Üleminekuperioodil suureneb ajutiselt osapoolte koordineerimisvajadus, sest tuleb kokku leppida teenuste üleandmine, koostöölepingud, eelarvejaotus, personali liikumine, töökorraldus, teenustasemed ja juhtimisstruktuur. Pikemas vaates loob muudatus selgema vastutusjaotuse, vähendab dubleerivaid tugitegevusi ning võimaldab ühtlasemat teenusekorraldust.

6.2. Mõju digiriigi arengule ja infoühiskonnale

Riigi Digikeskuse moodustamine toetab üleriigiliste IKT juhtimispõhimõtete rakendamist, mille eesmärk on määrata kindlaks selgem rollijaotus poliitikakujundamise, sisupoliitika ja rakendusliku tasandi vahel. Justiits- ja Digiministeerium kujundab digiriigi poliitikat ja strateegilist suunda, valitsemisalad määravad oma teenuste sisulised eelistused ning Riigi Digikeskus koos teiste IT-majade ja erasektoriga viib kokkulepitud arendused tehniliselt ellu.

Riigi Digikeskuse kaudu tekib parem võimalus juhtida arendusportfelli, kasutada ühtseid tehnoloogilisi põhimõtteid, vältida dubleerivaid lahendusi ning suurendada kesksete ja korduvkasutatavate lahenduste kasutamist. See toetab avalike digiteenuste ühtlasemat kvaliteeti, töökindlust, turvalisust ja mugavamat kasutuskogemust.

Pikaajalise mõjuna võib eeldada, et teenuste arendamine muutub terviklikumaks ja läbipaistvamaks. Kodaniku ja ettevõtja vaatest peaks see väljenduma sujuvamates, kvaliteetsemates ja turvalisemates

digiteenustes. Mõju realiseerumine eeldab siiski, et toimivad selged juhtimis- ja kriisiennetusmehhanismid ning valitsemisalad säilitavad piisava äritelli ja suutlikkuse.

6.3. Mõju riigi kulutõhususele ja töökoormusele

Riigi IT-majade konsolideerimise analüüsi kohaselt koondub suur osa riigi IT-kuludest IT-majadesse. Konsolideerimise eesmärk ei ole vähendada riigi digiriigi arenguks vajalikke investeeringuid, vaid kasutada olemasolevat ressursi tõhusamalt, vähendada dubleerimist ja suunata vabanev ressurss strateegiliste digisutlikkuse arendamisse.

Vabariigi Valitsusele esitatud IKT reformi memorandumis on hinnatud, et praeguste konsolideerimisotsuste rahaline kokkuhoid on ligikaudu 3 miljonit eurot aastas ning reformi eri etappide konsolideerimisotsuste elluviimise tulemusena on kogu kokkuhoid hinnanguliselt ligi 11 miljonit aastas (edaspidi üle 43 miljoni nelja aasta jooksul). Ernst & Young Baltic AS analüüsis on konsolideerimismeetmete mõjuks hinnatud ligikaudu 8-10 miljonit eurot aastas, mis realiseerub järkjärgult aastatel 2027-2029. Need hinnangud on esialgsed ja sõltuvad sellest, kuidas rakendatakse teenuste, personali, eelarve ja tugiülesannete ümberkorraldused.

Lühiajaliselt kaasneb reformiga töökoormus kavandatu rakendamisel ja ümberkorralduste tegemisel. Vaja on korraldada hoolsuskohustuse protsess, teenuste ja eelarvete üleandmine, koostada koostöölepingud, teha personalimuudatused ning ühtlustada töökorraldus. Pikemas vaates töökoormus väheneb, sest dubleerivaid tugiülesandeid ja paralleelseid tehnilisi lahendusi on võimalik vähendada.

6.4. Mõju ettevõtlusele ja innovatsioonile

Kavandatuga ei seata ettevõtjatele uusi nõudeid ega kohustusi ega piirata ettevõtlusvabadust. Mõju ettevõtlusele on kaudne ja pigem positiivne. Riigi Digikeskuse ülesannete hulka kuulub koostöö tehnoloogiakonsultatsiooni- ja arendusettevõtete, digitooteettevõtete, idusektori ja teadusasutustega. Seeläbi toetab keskus GovTechi ökosüsteemi arengut ning loob paremad eeldused avaliku sektori ja erasektori koostööks.

6.5. Mõju infoturbele, andmekaitsele ja IKT-teenuste talitluspidevusele

Keskuse ülesannetena sätestatakse IKT-teenuste töökindluse, nõuetekohase kasutatavuse ja arengusuutlikkuse tagamine, talitluspidevuspoliitika rakendamine, järelkontroll infosüsteemide kasutamise, andmetervikluse ja turvalisuse üle ning infoturbepoliitika elluviimine oma tegevusvaldkonna piires.

Kuna Riigi Digikeskus hakkab teenindama mitut valitsemisala, suureneb vajadus ühtsete infoturbe-, riskijuhtimise ja talitluspidevuse põhimõtete järele. Konsolideerimine võimaldab infoturbe kompetentsi paremini koondada ning tagada ühtlasemad standardid.

Andmekogude vastutava töötleja roll ei muutu. Vastutava töötajana jätkab andmekogu omanik või õigusaktis määratud asutus. Riigi Digikeskus täidab kokkulepitud ulatuses volitatud töötleja ülesandeid ning peab järgima vastutava töötleja juhiseid, andmekaitse nõudeid ja infoturbe reegleid.

6.6. Mõju töötajatele ja organisatsioonikultuurile

Reformi elluviimine mõjutab eelkõige liituvate IT-majade töötajaid ja teenuste osutajaid. Muudatused võivad puudutada tööandjat, struktuuri, alluvust, töökorraldust, rollide jaotust ning koostööd valitsemisaladega. Samas on reformi oluline põhimõte, et teenuste järjepidevus tuleb tagada ning töötajate kompetents liigub koos teenustega Riigi Digikeskusesse või kokkulepitud ulatuses valitsemisaladesse või Riigi Infosüsteemi Ametisse.

Muudatuse edukus sõltub olulisel määral muutuste juhtimisest, sisekommunikatsioonist, juhtide koostööst ja töötajate kaasamisest. Riigi Digikeskuse ülesanne on kujundada ühtne tööandjapraktika, tagada selged rollid, kompetentsimudelid ja juhtimisprotsessid ning vältida olukorda, kus organisatsioon jääb pärast formaalset liitmist sisuliselt killustatuks.

7. Määruse rakendamisega seotud riigi ja kohaliku omavalitsuse tegevused, eeldatavad kulud ja tulud

Määruse rakendamine eeldab riigi tasandil mitut korralduslikku tegevust. Kuivõrd tegemist on olemasoleva Registrite ja Infosüsteemide Keskuse ümberkujundamisega Riigi Digikeskuseks, ei kaasne määruse kehtestamisega uue asutuse loomise kulu. Küll aga kaasnevad organisatsioonilised,

õiguslikud, eelarvelised, personali puudutavad ja töökorralduslikud tegevused, mis on vajalikud liituvate teenuste ja asutuste sujuvaks üleandmiseks.

Peamised tegevused on järgmised:

- Riigi Digikeskuse põhimääruse jõustamine ning RIKi senise põhimääruse kehtetuks tunnistamine;
- Riigi Digikeskuse struktuuri ja juhtimiskorralduse kujundamine;
- liituvate asutuste ja teenuste hoolsuskohustuse protsessi korraldamine;
- KEMITi, REMITKi, HTMi IT-osakonna ja TTJA IT-teenuste üleandmise õiguslike, finantsiliste ja töökorralduslike küsimuste lahendamine;
- koostöö- ja teeninduslepingute sõlmimine teenindatavate valitsemisalade ja asutustega;
- eelarvete, varade, lepingute, kohustuste, teenuste ja personali üleandmise korraldamine;
- infoturbe, talitluspidevuse, auditinõuete ja teenustasemete ühtlustamine;
- Riigi Digikeskuse Nõukogu toimimise ja üleriigiliste IKT juhtimispõhimõtete rakendamise sidumine keskuse töökorraldusega.

Kohaliku omavalitsuse üksustele kavandatu otseseid ülesandeid ega kulusid ei too.

7.1. Kulud

Riigi Digikeskuse eelarve kujuneb liituvate asutuste eelarvete ühendamisel. Eelarvest arvestatakse maha need vahendid, mis jäävad valitsemisaladesse äritellija rolli täitmiseks või liiguvad Riigi Infosüsteemi Ametisse IT-baasteenuste osutamiseks. Täpne eelarvejaotus, teenuste maht, kohustused ja üleantavad vahendid otsustatakse hoolsuskohustuse protsessis.

Vabariigi Valitsusele esitatud reformimaterjalides on toodud näitena 2026. aasta orienteerivad eelarvemahud: RIK ligikaudu 16 miljonit eurot, KEMIT ligikaudu 25 miljonit eurot ning REMITK ligikaudu 12 miljonit eurot. Need summad on esialgsed ning lõplik eelarve sõltub teenuste, isikkoosseisu, varade, kohustuste ja IT-baasteenuste jaotusest Riigi Digikeskuse, Riigi Infosüsteemi Ameti ja valitsemisalade vahel.

Ühinemisega seotud ühekordsed kulud võivad hõlmata õigusabi, töökorralduse muudatusi, personalitööd ja kommunikatsioonitegevusi, ühiste süsteemide kasutuselevõttu, teenuste üleviimist ning võimalikke koondamise või ümberkorraldamisega seotud kulusid. Reformi materjalide järgi kaetakse ühinemisega seotud lisakulud Justiits- ja Digiministeeriumi kaudu reformi elluviimise käigus.

Kulude täpne maht sõltub liitumiste ettevalmistamise käigus tehtavatest otsustest.

7.2. Tulud ja kokkuhoid

Keskuse loomise eesmärk ei ole riigieelarve vähendamine, vaid olemasoleva IKT-ressursi tõhusam kasutamine. Konsolideerimise tulemusena vabanevat ressursi on kavas kasutada digiriigi strateegiliste eesmärkide täitmiseks, kesksete teenuste arendamiseks, innovatsiooni suurendamiseks, tehnoloogilise jätkusuutlikkuse parandamiseks ning teenuste kvaliteedi parandamiseks.

Vabariigi Valitsusele esitatud IKT reformi memorandumis on Riigi Digikeskuse loomisega seotud konsolideerimistegevuste rahaliseks kokkuhoiuks hinnatud ligikaudu 3 miljonit eurot aastas ning reformi eri etappide konsolideerimisotsuste elluviimise kogumõjuks ligikaudu 11 miljonit eurot aastas.

Säästu realiseerumine sõltub sellest, kas õnnestub vähendada dubleerivaid ülesandeid, koondada tugitegevusi, kasutada senisest rohkem keskseid lahendusi, vältida paralleelsete IT-üksuste loomist ning juhtida teenuste portfelli läbipaistvalt ja ühtsetel alustel. Seetõttu tuleb reformi finantsmõju regulaarselt seirata.

8. Rakendusaktid

Rakendusaktide kehtestamise vajadus puudub.

Riigi Digikeskuse Nõukogu moodustatakse Vabariigi Valitsuse seaduse § 21 alusel eraldi Vabariigi Valitsuse korraldusega.

9. Jõustumine

Määrus jõustub 1. jaanuaril 2027.

Registrite ja Infosüsteemide Keskuse põhimäärus tunnistatakse kehtetuks ning kehtestatakse uus põhimäärus, mis muudab ka asutuse nime Riigi Digikeskuseks. Riigi Digikeskus jätkab tegevust Justiits- ja Digiministeeriumi hallatava riigiasutusena uue põhimääruse alusel. Jõustumise aja määramisel on arvestatud vajalike muudatuste tegemiseks vajaminevat aega. Selle aja sees on arvestatud muuhulgas aega vajalike teenuste, eelarvete, personali, vara, lepingute ja teenuse osutamise lepingute üleandmiseks.

10. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitati eelnõude infosüsteemi kaudu kooskõlastamiseks kõikidele ministeeriumidele, Riigikantseleile ja arvamuse avaldamiseks Registrite ja Infosüsteemide Keskusele, Keskkonnaministeeriumi Infotehnoloogiakeskusele, Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi Infotehnoloogia Keskusele, Riigi Infosüsteemi Ametile, Eesti Infotehnoloogia ja Telekommunikatsiooni Liidule, Eesti Kaubandus-Tööstuskojale, Eesti Töandjate Keskkliidule.

Eelnõu ettevalmistamisele eelnes laiem IKT reformi analüüsi- ja kaasamisprotsess. Riigi IT-majade konsolideerimise analüüsi koostamisel kaasati ministeeriumide, IT-majade, avaliku sektori ja erasektori esindajaid ning reformi ettevalmistamist toetas Ernst & Young Baltic AS. Vabariigi Valitsusele esitatud memorandumis on märgitud, et olukorra kaardistamises ja ettepanekute väljatöötamises osales ligi 200 IT-eksperti ja juhti avalikust ja erasektorist ning Eesti Infotehnoloogia ja Telekommunikatsiooni Liit.

Kuna eelnõu reguleerib hallatava riigiasutuse põhimäärust ega kehtesta õigusi või kohustusi kodanikele, vabaühendustele ega ettevõtjatele, ei ole laiapõhjaline avalik konsultatsioon vältimatult vajalik.